

СТАНОВИЩЕ

от

Доц. д-р Петрана Грозданова Стойкова

Катедра „Социология“, Философски факултет,
Югозападен университет „Неофит Рилски“

на

дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, *Професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата*, докторска програма по специалност „Социология“

Автор: Весела Бойкова Цекина

Тема: Политическите лидери на Европейския съюз в историческа перспектива

Научен ръководител: Доц. д-р Жеко Христов Кьосев
Катедра „Социология“, Философски факултет,
Югозападен университет „Неофит Рилски“

Основание за изготвяне на становището: Заповед № 24/17.01.2024 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“, с която съм определена за член на научното жури.

1. Общо представяне докторанта

Със Заповед № 289/05.02.2020 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“, Весела Бойкова Цекина е зачислена за редовен докторант към Катедра „Социология“ при Философски факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, *Професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата*, докторска програма по специалност „Социология“. Положила е успешно предвидените в индивидуалния план докторантски изпити и е отчислена с право на защита (Заповед за отчисляване № 2520/29.11.2023 г.).

2. Актуалност на тематиката

Явлението „лидерство“ привлича интереса на изследователи от различни научни области. То е един от най-изследваните и в същото време най-малко разбрани феномени. Множеството дефиниции на понятието „лидерство“ в съществуващите научни разработки (У. Бенис посочва, че съществуват над 350 определения, а Р. Стогдил споделя мнението, че са налице толкова дефиниции на лидерството, колкото са хората, които се стремят да дефинират това понятие) предполагат неговия многоаспектен характер и

необходимостта от постоянното му преосмисляне. Що се отнася до интересът към политическото лидерство, то той е осезаем предвид мащаба му и възможността да предизвиква големи социални трансформации. Този вид лидерство е най-видим в социалния живот, в най-голяма степен влияе върху хода на историческите събития и засяга съдбата на най-много хора. От тази гледна точка, темата на дисертационния труд е актуална с оглед на по-доброто разбиране и управление на сложните политически процеси в Европейския съюз.

3. Познаване на проблема

Докторант Весела Цекина познава много добре публикациите, свързани с въпроса за лидерството, както и научните разработките отнасящи се конкретно до феномена политическо лидерство. Използваната литература се състои от 247 източника, от които 27 на български език и 220 на английски език. Цитираната библиография обхваща 17 страници (от стр. 174 до стр. 191).

4. Методика на изследването

Добро впечатление прави приложението на различни видове изследователски методи. В дисертационния труд са представени резултати от самостоятелно проведено от автора непредставително количествено проучване сред 50 български граждани на възраст над 28 години (възрастовата граница е поставена „за да се подсигури доколкото е възможно, че те ще имат съзнателни спомени от зрелия си живот за политическите лидери от последното десетилетие“). Освен това са анализирани и данни от интервюта с „четирима български евродепутати от мъжки пол“ (Ангел Джамбазки, Андрей Новаков, Асим Адемов и Петър Витанов) – „всички интервюта са проведени писмено – наборът от въпроси, заедно с инструкции за отговаряне, са изпратени до участниците, които попълват в електронен формат своите отговори и ги връщат към изследователя“ (стр. 149). Използваният инструментариум се съдържа съответно в Приложение №1 (*Социологически въпросник за изследване мнението на пълнолетното българско население относно българските и европейски политически лидери*) и Приложение №2 (*Структурирано интервю за политически лидери*).

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд е с обем 200 страници и се състои от увод, шест глави, заключение, библиография и две приложения. Структурата е логически издържана. В

първа глава се разглежда явлението лидерство („Лидерство и отличителни характеристики на лидера“), втора глава е посветена на феномена политическо лидерство („Политическото лидерство в съвременната демокрация“), третата и четвъртата част включват въпросите за историческото развитие и структурата на ЕС, като се разкриват и някои особености на политическото лидерство в Съюза, а последните две глави (пета и шеста) съдържат съответно анализ на доверието на българските граждани към демокрацията, институциите и лидерите на ЕС и на резултати от двете емпирични проучвания, проведени от автора. Правят впечатление задълбочените теоретични знания на докторанта и усилията му за провеждане на самостоятелни научни изследвания. Постигнатите резултати ми дават основание да приема като цяло самооценката на направените научни и научноприложни приноси.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Представени са три публикации по темата на дисертацията. Наблюдава се целенасоченост в научните търсения на докторанта и опит да бъдат анализирани по-задълбочено ключовите аспекти на лидерството. Не мога да констатирам наличието на плагиатство в публикациите.

7. Автореферат

Авторефератът отразява коректно съдържанието на дисертацията. Би могъл да бъде малко по-кратък и форматиран според установените стандарти.

8. Критични бележки и препоръки

Имам следните критични бележки и препоръки:

1. Социологическият анализ предполага изучаването на по-голям брой политически лидери на ЕС и по-задълбочено изследване на факторите, които оказват влияние върху формирането и израстването на европейските лидери;
2. Дисертационният труд би спечелил, ако в него се съдържат и данни от изследвания, свързани с доверието на гражданите на отделните държави членки към демокрацията, политиките и политическите институции на ЕС (напр. Европейското социално изследване);
3. Относно извадката на самостоятелно проведеното количествено проучване, авторът посочва, че *„научният проект следва да включи изследвани лица, отговарящи на следните критерии:*

- *Да бъдат репрезентативна извадка на българското население;*
 - *Да представляват гледната точка на действащи политически лидери в България с различни политически възгледи;*
 - *Да имат поне минимални познания за българските и европейски политически лидери от 2013-та година насам (период от 10 години).....*
- Тези критерии са поставени на първо място, за да се подсигури репрезентативна извадка“ (стр. 118).*

Твърдението на докторанта следва да се преценира. Използваната извадка е непредставителна и не могат да се правят заключения за всички пълнолетни български граждани.

9. Заключение

Дисертационният труд на тема „Политическите лидери на Европейския съюз в историческа перспектива“ съдържа научни и научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“. Давам **положителна оценка** на докторската теза и **предлагам на научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Весела Бойкова Цекина** в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, *Професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата*, докторска програма по специалност „Социология“.

06.02.2024 г.
гр. Благоевград

Подпис:.....
Доц. д-р Петрана Стойкова

ACADEMIC REVIEW

by

Assoc. Prof. Dr. Petrana Grozdanova Stoykova

Department of Sociology at the Faculty of Philosophy,
South-West University „Neofit Rilski“

*Subject: dissertation for the award of educational and scientific degree „Doctor“ of the
Higher Education in 3. Social sciences, Economics and Law,
Professional field 3.1. Sociology, anthropology and cultural sciences,
PhD program in specialty „Sociology“*

PhD candidate: Vesela Boykova Tsekina

Dissertation theme: The political leaders of the European Union in a historical perspective

Scientific advisor: Assoc. Prof. Dr. Zheko Hristov Kyusev
Department of Sociology, Faculty of Philosophy,
South-West University „Neofit Rilski“

Grounds for the review: Order No. 24/17.01.2024 of the Rector of the South-West University „Neofit Rilski“, by which I have been appointed a member of the scientific jury.

1. General data about the PhD candidate

Vesela Boykova Tsekina has been enrolled by Order № 289/05.02.2020 of the Rector of the South-West University „Neofit Rilski“ as a full-time PhD student at the Department of Sociology at the Faculty of Philosophy of the Neofit Rilski University in the field of higher education 3. Social Sciences, Economics and Law, *Professional field 3.1. Sociology, Anthropology and Cultural Sciences*, doctoral program in the specialty “Sociology”.

She has successfully passed the doctoral examinations stipulated in the individual plan and has been given the opportunity to defend her dissertation (Order for PhD student deduction No. 2520/29.11.2023).

2. Relevance of the topic

The phenomenon of “leadership” has attracted the interest of researchers from different scientific fields. It is one of the most studied and at the same time least understood phenomena. The numerous definitions of the concept of “leadership” in the existing scientific works (W. Bennis states that there are over 350 definitions, and R. Stogdil shares the opinion that there are

as many definitions of leadership as there are people who seek to define this concept) suggest its multifaceted nature and the need for its constant redefinition.

As for the interest in political leadership, it is palpable given its scale and potential to trigger major social transformations. This type of leadership is the most visible in social life, influences the course of historical events to the greatest extent and affects the fate of the greatest number of people. From this point of view, the topic of this dissertation is relevant in order to better understand and manage the complex political processes in the European Union.

3. Knowledge of the problem

The PhD student Vesela Tsekina knows very well the publications related to the issue of leadership, as well as the scientific works referring specifically to the phenomenon of political leadership. The literature used consists of 247 sources, of which 27 in Bulgarian and 220 in English. The bibliography cited covers 17 pages (from page 174 to page 191).

4. Methodology of the study

The application of different types of research methods makes a good impression. The dissertation presents the results of a non-representative quantitative survey conducted independently by the author among 50 Bulgarian citizens over the age of 28 (the age limit was set “to ensure, as far as possible, that they will have conscious memories of their adult lives about the political leaders of the last decade”). In addition, data from interviews with “four male Bulgarian members of the European Parliament” (Angel Dzhambazki, Andrei Novakov, Asim Ademov and Petar Vitanov) were analysed – “all interviews were conducted in writing - the set of questions, together with instructions for answering, were sent to the participants, who filled in their answers electronically and returned them to the researcher” (p. 149). The instruments used are contained in Annex 1 (*Sociological questionnaire for the study of the opinion of the adult Bulgarian population on Bulgarian and European political leaders*) and Annex 2 (*Structured interview for political leaders*) respectively.

5. Characteristics and evaluation of the thesis and scientific contributions

The dissertation is 200 pages long and consists of an introduction, six chapters, a conclusion, a bibliography and two appendices. The structure is logically connected. The first chapter deals with the phenomenon of leadership (“Leadership and Distinctive Characteristics of a Leader”), the second chapter is devoted to the phenomenon of political leadership (“Political Leadership in Contemporary Democracy”), the third and fourth parts include the

issues of the historical development and structure of the EU, revealing also some features of political leadership in the Union, and the last two chapters (fifth and sixth) contain respectively an analysis of the Bulgarian citizens' trust in democracy, EU institutions and leaders and the results of the two empirical studies conducted by the author. The doctoral candidate's in-depth theoretical knowledge and her efforts to conduct independent research are impressive. The results achieved give me grounds to accept in general the self-assessment of the scientific and applied contributions made.

6. Assessment of publications and personal contribution of the PhD student

Three publications on the topic of the dissertation thesis have been presented. There is a purposefulness in the doctoral research and an attempt to analyse the key aspects of leadership in more depth. I cannot ascertain the presence of plagiarism in the publications.

7. Dissertation abstract

The dissertation abstract correctly reflects the content of the dissertation. It could be a little shorter and formatted according to established standards.

8. Critical comments and recommendations

I have the following critical comments and recommendations:

- 1) The sociological analysis implies the study of a larger number of EU political leaders and a deeper investigation of the factors that influence the formation and growth of European leaders ;
- 2) The dissertation would benefit from including data from surveys related to the trust of citizens of individual member states in EU democracy, politicians and political institutions (e.g. the European Social Survey);
- 3) Regarding the sampling of the self-administered quantitative study, the author states that *"the research project should include subjects meeting the following criteria:*
 - *To be a representative sample of the Bulgarian population;*
 - *To represent the views of active political leaders in Bulgaria with different political views;*
 - *To have at least a minimum knowledge of Bulgarian and European political leaders since 2013 (a period of 10 years).....*

These criteria were set in the first place to ensure a representative sample" (p. 118).

The doctoral student's claim should be reevaluated. The sample used is unrepresentative and conclusions cannot be drawn for all adult Bulgarian citizens.

9. Conclusion

The dissertation entitled "The Political Leaders of the European Union in a Historical Perspective" contains scientific and applied research results that represent an original contribution to science and meet the requirements of the Act of the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria (ADASRB), the Regulations for the Implementation of ADASBR and the Internal Rules for the Development of Academic Staff at the South-West University "Neofit Rilski". I give a *positive evaluation* of the doctoral dissertation and *propose the scientific jury to award its author Vesela Boykova Tsekina the Educational and Scientific degree "Doctor"* in the field of Higher education 3. Social sciences, Economics and Law Sciences, *Professional field 3.1. Sociology, Anthropology and Cultural Sciences*, doctoral programme in the specialty "Sociology".

06.02.2024

Blagoevgrad

Written by:.....

Assoc. Prof. Dr. Petrana Stoykova